

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 14314/2023
25.10.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић, Радославе Мађаров, Марине Милановић и Зорице Булајић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., Република Хрватска, чији је пуномоћник Михајло Павловић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство одбране, коју заступа Војно правобранилаштво Београд, ради накнаде нематеријалне штете, одлучујући о ревизијама тужиље и тужене, изјављеним против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6118/22 од 15.12.2022. године, у седници већа одржаној дана 25. октобра 2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 6118/22 од 15.12.2022. године у делу става другог и ставу трећем изреке, тако што се одбија жалба тужиље и потврђује пресуда Првог основног суда у Београду П 53091/21 од 07.09.2022. године у делу става другог изреке којим је одбијен тужбени захтев за накнаду нематеријалне штете у износу од 200.000,00 динара са законском затезном каматом од 07.09.2022. године до исплате и ставу трећем изреке.

НЕ ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6118/22 од 15.12.2022. године у делу става другог изреке којим је одбијен тужбени захтев за исплату износа од 900.000,00 динара законском затезном каматом од 07.09.2022. године, која одлука је садржана у ставу другом изреке пресуде Првог основног суда у Београду П 53091/21 од 07.09.2022. године.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6118/22 од 15.12.2022. године у делу става другог изреке којим је одбијен тужбени захтев за исплату износа од 900.000,00 динара законском затезном каматом од 07.09.2022. године, која одлука је садржана у ставу другом изреке пресуде Првог основног суда у Београду П 53091/21 од 07.09.2022. године.

НЕ ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6118/22 од 15.12.2022. године у ставовима првом и четвртом изреке.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6118/22 од 15.12.2022. године у ставовима првом и четвртом изреке.

ОДБИЈАЈУ СЕ захтеви тужиље и тужене за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 53091/2021 од 07.09.2022. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев и тужена обавезана да тужиљи на име накнаде нематеријалне штете због смрти блиског лица исплати износ од 900.000,00 динара законском затезном каматом почев од 07.09.2022. године до исплате, у року од 15 дана. Ставом другим изреке одбијен је тужбени захтев за накнаду нематеријалне штете преко досуђеног износа ставом првим изреке, за износ од још 1.100.000,00 динара, са законском затезном каматом од 07.09.2022. године до исплате. Ставом трећим изреке тужена је обавезана да тужиљи надокнади парничне трошкове у износу од 69.000,00 динара, са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 6118/22 од 15.12.2022. године, ставом првим изреке одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда у ставу првом изреке. Ставом другим изреке преиначена је првостепена пресуда у ставу другом изреке тако што је тужена обавезана да тужиљи поред износа од 900.000,00 динара исплати и износ од 200.000,00 динара са законском затезном каматом од 07.09.2022. године до исплате, а тужбени захтев за исплату износа од још 900.000,00 динара са законском затезном каматом од 07.09.2022. године до исплате је одбијен. Ставом трећим изреке преиначено је решење о трошковима парничног поступка из става трећег изреке првостепене пресуде, тако што је тужена обавезана да тужиљи надокнади трошкове поступка у износу од 196.200,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом четвртим изреке одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, благовремене ревизије изјавиле су тужиља и тужена, због погрешне примене материјалног права, у смислу члана 404. ЗПП. Тужиља побија пресуду у ставовима другом и трећем изреке, а тужена у истим ставовима у делу којим је првостепена пресуда преиначена и тужиљи досуђен износ накнаде нематеријалне штете у износу од још 200.000,00 динара са припадајућом каматом и увећани износ парничних трошкова, те у делу ставова првог и четвртог.

Ревизија тужене је дозвољена у делу којим је другостепени суд одлучујући о жалби тужиље преиначио првостепену пресуду у одбијајућем делу и тужиљи досудио износ од још 200.000,00 динара са законском затезном каматом од 07.09.2022. године по одредби члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени

гласник РС“, бр.72/22 ... 10/23), па је у овом делу Врховни суд испитао побијану пресуду у смислу члана 408. ЗПП и оценио да је ревизија основана.

У поступку доношења пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, правноснажном пресудом Окружног суда у Београду К.В. бр.4/2006 од 12.03.2009. године оптужени ББ, ВВ, ГГ, ДД, ЂЂ, ЕЕ, ЖЖ и ЗЗ, оглашени су кривим што су извршили кривично дело ратног злочина против ратних заробљеника из члана 144. у вези члана 22. ОКЗ СРЈ, тако што су у времену од поподневних часова дана 20.11.1991. годин до раних јутарњих часова 21.11.1991. године, на пољопривредном добру „Овчара“ у Вуковару, у тадашњој Републици Хрватској, као припадници ТО Вуковар и добровољачке јединице „Лева суподерица“ које су биле у саставу тадашње ЈНА, кршећи правила међународног права за време оружаног сукоба и поступајући противно члану 3. став 1. тачке А и Ц и члану 4а став 1, 2, 3. и 4. Треће Женевске конвенције о поступању са ратним заробљеницима из 1949. године и допунског Протокола исте конвенције из 1949. године о заштити жртава међународних оружаних сукоба од 08.06.1977. године, према ратним заробљеницима припадницима хрватских оружаних снага милиције, добровољачких јединица које прате те оружане снаге иако непосредно не улазе у њихов састав, а који су претходно заробљени од стране припадника тадашње ЈНА у болници, а затим предати ТО Вуковар, вршили убиства, телесно их повређујући и нечовечно поступали на начин којим се вређа људско достојанство, тако што су формирали шпалир кроз који су били приморани да протрче ратни заробљеници, приликом уласка у хангар и које су сви заједно тукли дрвеним палицама, шипкама, кундацима, штакама, рукама и ногама по разним деловима дела, наносећи им телесне повреде, након чега су их у хангару у групама од по 30-40 лица укрцали у приколицу трактора, одредили лица која ће вршити ликвидацију, те су ратни заробљеници у 5-6 наврата одвожени према Грабову, на око 1 километар од Овчаре, где је вршено њихово стрељање, формирањем стрељачких стројева, а стрељана лица која су давала знаке живота убијана су пуцањем у главу, на који начин су лишили живота најмање 200 лица од којих је идентификовано 193, међу којима је под редним бројем .. наведен и ИИ, брат тужиље. Тужиља је од рођења живела са мајком и братом у истом домаћинству, а отац им је био у Немачкој, па је брата доживљавала као оца. ИИ је радио у вуковарској полицији, а последњи контакт тужиља је имала са братом у току летњег распуста док је боравила код оца у Немачкој у Берлину, кад су се чули телефоном. Брат је био рањен, једно време је лечен у вуковарској болници, а од докторке су чули да је заједно са другим болесницима из те болнице превезен у Овчару. Вест о брату није имала до 1996. године, када је ексхумиран на Овчари. Тужиља је од 18-те године у браку, добила је двоје деце, атмосфера у породици је била тешка, две године након ексхумације брата добила је проблем са штитном жлездом, који повезује са овим догађајем.

На основу овако утврђених чињеница првостепени суд одбија приговор застарелости потраживања, на основу одредби члана 377. Закона о облигационим односима, те чланова 100, 141 – 145. Кривичног закона СРЈ, по којима спорно потраживање ужива судску заштиту, пошто кривично гоњење и извршење казне за кривично дело ратног злочина против ратних заробљеника не застаревају. Становишта

је да основ одговорности тужене државе за штету следи из одредби члана 172. став 1. Закона о облигационим односима, те чланова 1. и 218. Закона о служби у оружаним снагама („Службени лист СФРЈ“, бр. 7/85 ...26/90) који се примењивао у време штетног догађаја, по којима тужена држава као сукцесор одговара са извршене радње припадника Територијалне одбране Вуковара и добровољачке јединице „Лева суподерица“ које су биле у саставу тадашње Југословенске народне армије. Одлуку о праву на накнаду и висини накнаде заснива на одредбама чланова 200. и 201. ставова 1. и 2. Закона о облигационим односима, ценећи начин извршења штетне радње, правну квалификацију ове радње осуђујућом пресудом кривичног суда, да је у време нестанка брата тужилца била малолетна, као и да је неизвесност трајала све до 1996. годне, када је он ексхумиран и идентификован.

Другостепени суд прихвата као правилну примену материјалног права везану за основ одговорности, али не и за висину накнаде, налазећи да се у околностима конкретног случаја износом од 1.100.000,00 динара тужилци пружа примерена сатисфакција, којом се постиже циљ новчане накнаде.

По становишту Врховног суда не постоје околности које условљавају повишење висине новчане накнаде, коју је правилно одмерио и досудио првостепени суд.

Одредбом члана 201. став 1. Закона о облигационим односима предвиђено је да у случају смрти неког лица суд може досудити члановима његове уже породице (брачни друг, деца и родитељи) правичну новчану накнаду за њихове душевне болове. Став 2. овог члана закона прописује да таква накнада може да се досуди браћи и сестрама, ако је између њих и умрлог постојала трајнија заједница живота.

Дакле, законодавац прави разлику између чланова уже породице којима без икаквих услова припада новчана накнада, од чланова породице којима се накнада може досудити под условом да је постојала трајнија заједница живота. Надаље, утврђено је да је покојни брат тужилце радио у вуковарској полицији, која професија је повезана са ризицима по живот и здравље, посебно у условима ратног сукоба. Најзад, тужилца је осим у мајчином домаћинству део времена проводила и у очевом домаћинству у Берлину, у време нестанка брата била је малолетна и није боравила у Вуковару, а у међувремену је основала своју породицу и добила двоје деце, које породичне прилике свакако имају утицаја на ублажавање душевних болова које она трпи због смрти брата. Новчана накнада се мора индивидуализовати према свим елементима који утичу на њену висину, не сме се погодовати циљевима који су неспојиви са њеном правном природом и друштвеном сврхом, а у конкретном случају износом од 900.000,00 динара који је досудио првостепени суд, по оцени Врховног суда постигнута је сврха наведене грађанскоправне санкције.

Ово су разлози што је другостепена пресуда преиначена, жалба тужилце одбијена и првостепена пресуда потврђена у обавезујућем делу ставом првим изреке, на основу члана 416. став 1. ЗПП.

Испитујући дозвољеност ревизија тужене против дела пресуде којим је тужбени захтев усвојен за износ од 900.000,00 динара, односно тужилце против дела пресуда којим је захтев одбијен за износ од 900.000,00 динара, на основу члана 404. ЗПП,

Врховни суд је нашао да ревизије нису дозвољене и одлучио као у ставовима другом и четвртом изреке.

Одредбом члана 404. став 1. Закона о парничном поступку прописано је да је ревизија изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија).

Одлука о висини припадајуће новчане накнаде због смрти блиског лица условљена је утврђеним чињеничним стањем у сваком конкретном случају, а из разлога који су претходно наведени за мериторни део пресуде произилази да нема околности које оправдавају одлучивање о ревизијама, као посебним против делова пресуде којима је тужбени захтев по оцени оба нижестепена суда основан, односно неоснован.

Испитујући дозвољеност ревизија у наведеном делу као редовних по одредби члана 410. став 2. тачка 5. ЗПП, Врховни суд је оценио да су ревизије недозвољене.

Одредбом члана 403. став 3. ЗПП прописано је да ревизија није дозвољена у имовинскоправним споровима ако вредност предмета спора побијаног дела не прелази динарску противвредност од 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе.

Тужба је поднета 08.09.2021. године, а вредност побијаног дела пресуде по ревизијама тужиле, односно тужене од по 900.000,00 динара је према средњем курсу Народне банке Србије од 117,56 динара за један евро представљала динарску противвредност 7.656 евра. Овај износ не прелази имовински цензус који је непходан за дозвољеност ревизије, па је одлука у ставовима трећем и петом изреке донета је основу члана 413. ЗПП.

Имајући у виду да тужилца у ревизијском поступку није постигла успех, а да је ревизија тужене само делимично основана, на основу одредби чланова 165. ставови 1 и 2, 153. став 2. и 154. ЗПП, одбијени су захтеви странака за накнаду трошкова овог поступка.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић